

Kommunernes Internationale Miljøorganisation

KIMO Danmark

Årsrapport 2021

Medlemmer:

Esbjerg Kommune

Fanø Kommune

Frederikshavn Kommune

Guldborgsund Kommune

Holstebro Kommune

Hjørring Kommune

Jammerbugt Kommune

Køge Kommune

Lemvig Kommune

Norrdjurs Kommune

Ringkøbing-Skjern Kommune

Slagelse Kommune

Syddjurs Kommune

Thisted Kommune

Tønder Kommune

Varde Kommune

Vordingborg Kommune

Aalborg Kommune

Bestyrelsesmøder

Bestyrelsen afholdt fire møder i 2021. På grund af pandemirestriktionerne, blev der kun afholdt to fysiske bestyrelsesmøder.

Årets første bestyrelsesmøde var virtuelt den 22. januar. Bestyrelsen drøftede blandt andet gennembrud i sagen om afværge af kystnære generationsforureninger.

Den 19. maj afholdt KIMO Danmark bestyrelsesmødet virtuelt. KIMO bestyrelsen tog stilling til, hvordan organisationen bør forholde sig til klappning af havbundsmateriel.

Et dialogmøde sammen med Marinestaben for Værnsfælles Forsvars Kommando blev afholdt den 1. oktober i Karup, i forlængelse af bestyrelsesmødet. Medlemmerne fik indblik i den nuværende situation i det danske havmiljøberedskab.

Tønder Kommune var vært for det sidste møde i denne byrådsperiode den 3. december. Oil Gas Denmark fortalte om beredskabs og afværgeforanstaltninger ved oliespild.

Sekretariatet

Ryan d'Arcy Metcalfe fortsætter arbejdet som koordinator for KIMO i Danmark.

Udlånsperioden er forlænget frem til maj 2023.

Værtskommunen er Varde Kommune med ansættelse hos Teknik- og Miljø.

Medlemskab

KIMOs danske netværk består af 18 kystkommuner. 14 Kommuner ligger i Jylland, 3 ligger på Sjælland og 1 ligger på Falster.

På trods af flere henvendelser, var der desværre ikke fremgang i medlemskabet i 2021. Mulighederne for at afholde fysiske dialogmøder med kommunerne var begrænset i 2021 på grund af Covid-restriktionerne.

Mærkesager

Generationsforureninger

KIMO Danmark har i mange år understøttet Varde og Lemvig kommunes kamp om at få ryddet op i de kystnære forureninger i nærheden af deres kyster. Ønsket var at fremskynde oprydningen. Sekretariatet og formandskabet rejste sagen for Miljøminister Lea Wermelin senest ved et dialogmøde i marts 2020. Vi anmodede Miljøministeren om at afsætte penge til oprydningsarbejdet i forbindelse med finanslovsforhandlinger 2020. Endelig i 2021 blev en bekendtgørelse om tilskud til regionsrådets oprensning vedtaget sammen med udgivelse af en opdateret handleplan.

Klapning af havbundsmaterialer

Bestyrelsen og KIMO sekretariatet arbejdede på en stillingstagning til emnet klapning af havbundsmaterialer. Det er et emne, som optager medlemskommunerne og havnene, siden den praksis kan have økonomiske og miljømæssige konsekvenser. Bestyrelsen godkendte følgende principper i maj 2021. Det vil hjælpe til at styre KIMO's fremtidige arbejde med emnet.

KIMO Danmark er tilfreds med, at Miljøstyrelsen reviderer vejledningen fra 2008, og at sagsbehandlingen foretages i forhold til nyeste viden og relevant retspraksis på området.

Deponering af havbundsmaterialer i beskyttede havområder bør i princippet undgås så vidt muligt. En tilladelse bør kræve en grundig undersøgelse og vurdering af miljøkonsekvenserne. Miljøvurderingerne skal altid ske ud fra nyeste viden og retspraksis med vilkår, som er mest relevante for det pågældende havområde.

Havbundsmaterialet, som ligger under de nedre aktionsniveauer genanvendes, og hvor muligt bruges det i forbindelse med kystsikring.

Kommunerne stilles strengere krav vedr. udledning af forurenede stoffer til havnebassiner. På denne måde bliver der færre forurenede stoffer i havneslam fremover med et mål om at forureningen ligger under det nedre aktionsniveau. Esbjerg Kommune har for eksempel indgået et samarbejde med Esbjerg Havn og Kystdirektoratet om "Ren Havn 2025". Modellen kan udbredes til andre havne.

Der skal ske mere stringente målinger for relevante stoffer i bassiner, sejlrender og indsejlinger, hvor der historisk er sket udledning af miljøfarlige forurenende stoffer.

Tilladelserne bør, hvor det er relevant, opstille vilkår om klapningstidspunkter der er miljømæssigt mindst forstyrrende, i forhold til tidevands- og/eller strømningsforhold for det pågældende marine økosystem

Paraffin opskyl på kysten

Et krav om bortskaffelse af vand og paraffin m.fl. fra forvask til et modtageanlæg trådte i kraft i januar 2021. Det er resultat af flere års samarbejde og vedvarende lobbyarbejde nationalt og internationalt i KIMO netværket. KIMO opfordrer nu lande i det nordlige Atlanterhav til at overvåge situationen for at konstatere om lovændringen giver anledning til færre forureningshændelser. Danmarks kyster har ikke modtaget betydelige mængder af paraffin i 2021. Miljøstyrelsen oplyser, at ingen kommuner har rapporteret oprydning af paraffinforurening på kysterne og søgt om refusion i 2021.

Spøgelsesnet (fiskenet i havmiljøet)

KIMO Danmark deltog i et møde afholdt af Miljøstyrelsen vedr. spøgelsesnet. Miljøstyrelsen har fokus på sporing og bjergning af fiskegrej. Det er et emne, som KIMO Danmark tidligere har drøftet med Miljøministeren. Det kræver ressourcer at få nettene kortlagt, bjerget og bortskaffet til affaldsbehandling og Miljøministeriet har nu afsat 9 million kr. til opgaven, hvor indsatser i Limfjorden er et pilotprojekt. DTU Aqua er tovholderen. Limfjordsrådet skønner, at der er mere end 1.000 spøgelsesnet i fjorden. I sommeren 2020 bjærgede foreningen "Levende hav" op mod 300 spøgelsesnet på 14 dage i en lille del af Nissum Bredning i den vestlige del af Limfjorden. Limfjordsrådet har lavet et online værktøj som kan bruges til indrapportering af tabte redskaber i fjorden og ønsker at udvide værktøjet, således at det omfatter alle

danske havområder. KIMO Danmark promoverede indrapporteringsværktøjet via en pressemeddelelse og på socialt medie.

Forebyggelse af henkastet affald og marint affald

På anmodning fra medlemskommuner, udarbejdede KIMO Sekretariatet et idékatalog til medlemskommuner med forslag til kampagner og tiltag, som bekæmper henkastet cigaretaffald.

Dansk Fiskeri Producent Organisationen og KIMO samarbejdede om en folder, som giver fiskere gode råd til at forebygge havmiljøforurening fra afskårne stykker af net. Det er del af DFPOs overordnede oplysningskampagne.

Rambøll, på vegne af Miljøstyrelsen, inddrog forskellige aktører i en referencegruppe i forbindelse med udvikling, udbredelse og test af "Skralde Safari", deres kommunikationsindsats om henkastet affald. Skralde Safari er lettilgængelig inspiration til undervisere og frivillige ledere og målrettet børn i indskolingsklasserne.

"Tak for ingenting... i naturen" kampagnen er det andet led i kommunikationsindsatsen. Den har fokus på henkastet affald i for eksempel byparker med en opfordring til korrekt bortskaffelse. KIMO Danmark hjælper med udbredelse af kampagnen.

KIMO's resolution mod opsendelse af balloner er blevet implementeret i Danmark. Latex og folie balloner, samt tilknyttet plastpinde og bånd findes ofte opskyllet på danske kyster. Flere medlemskommuner har arbejdet på at vedtage restriktioner og få et forbud indarbejdet i plashandleplanerne. Miljøministeriet har nu klassificeret opsendelse af balloner som henkastet affald. Transportministeriet er nu stoppet med at tillade opsendelse af over 50 balloner ifm. fejring af begivenheder.

Høringssvar

Havplanen

Formålet med havplanen er at fremme økonomisk vækst, udvikling af havarealer og udnyttelse af havressourcer på et bæredygtigt grundlag. Havplanen dækker hele det danske havareal. Det vil sige søterritoriet og den eksklusive økonomiske zone (EEZ).

KIMO's høringssvar var en ærlig generel kritik af havplanens mangler. KIMO sekretariatet opfordrede medlemskommunerne til at søge informationer ved en serie af dialogmøder og at angive egne høringssvar. Medlemmerne mener, at KIMO skal have meget fokus på havplanen fremadrettet og hjælpe kommunerne i politikformulering, når der er større spørgsmål om påvirkninger af havmiljøet.

Konference om Miljøtilstand i de indre farvande

Konference om miljøtilstand i de indre farvande blev afholdt i Skælskør den 27. september. Sekretariatet koordinerede konferencen sammen med Slagelse Kommune og Tankegang. Ca. 80 deltagere modtog vigtige informationer fra Aarhus Universitet, DTU Aqua, Miljøministeriet, Landbrug og Fødevarer, Danmarks Fiskeriforeningen, Spildevandsteknisk Forening og Tænketanken Hav om miljøtilstanden, deres perspektiver og hvad der kunne bidrage til forbedringer. Alle var enig om, at havmiljøet i de danske farvande har det

skidt. De mange store og komplicerede problematikker kan være følelsesladede, fordi der er mange interessenter. Der er ingen nemme løsninger. Fremskridt kræver derfor et bredt samarbejde, og især lokale samarbejder er vigtige. Indsatserne skal være baseret på et oplyst vidensgrundlag og overblik over problemstillingerne, som kan være forskellige fra sted til sted. Danmarks havmiljø skal også ses i en større sammenhæng med påvirkninger udefra, som kræver internationale samarbejder og bredere indsatser. Forureningen skal bekæmpes ved kilderne og penge bør afsættes til løsningerne, som adresserer de mest skadelige miljømæssige problemer.

Tankegang og KIMO samarbejdede om en artikel om konferencen, som blev udgivet i bladet Teknik- og Miljø. Slagelse Kommune og KIMO Danmark vil præsentere resultater fra konference til folketingets miljøudvalg.

Samarbejde med eksterne organisationer

Kommunens Landsforening

KL afholdt et godt dialogmøde sammen med formandskabet og sekretariatet. Derefter var KL i kontakt med KIMO omkring spørgsmål om havmiljø og har holdt et møde om havmiljøplanen.

KL arbejder i et samarbejdsforum, som håndterer implementering af EU-direktiv om udvidede producentansvar. Producenterne af engangsplast omfattet af direktivet, kommer til at betale for myndighedernes indsatser for oprydning af henkastet affald. Samarbejdsforum fremsender et forslag til, hvordan omkostninger bliver opgjort, og hvordan tilbagebetaling for oprydning til kommunerne og staten kan ske. Gruppen udarbejder en baseline som bruges ifm. opgørelserne. KL indsamlede informationer og bemærkninger fra KIMO sekretariatet til deres oplæg.

KIMO er via KL blevet inviteret til at deltage som oplægsholder på et fagligt temamøde om havplanen. KIMO Danmark blev i september inviteret til København af Dansk Selskab for Marin Biologi for at holde oplæg om KIMOs bemærkninger til Havplanen. Der var flere interessante indlæg og enighed med KIMO om flere af kritikpunkterne.

Danmarks Naturfredningsforening – Hop I Havet

KIMO sekretariatet koordinerede en "Hop I Havet" event i Varde Kommune sammen med den lokale afdeling af Danmarks Naturfredningsforeningen og Nationalpark Vesterhavet. Ca. 50 mennesker trodsede kulden og hoppede i havet. KIMO blev repræsenteret ved telt og aktiviteter for deltagerne. Næstformand, Preben Friis-Hauge, holdt en tale og hoppede selv i havet. I alt deltog flere end 3.000 danskere i den kollektive dukkert. Sekretariatet opfordrede KIMO medlemskommunerne til at deltage med egne begivenheder. Formålet var at sende et klart signal til politikerne om, at danskere er bekymrede for havets tilstand.

Hold Danmark Rent

KIMO Danmark har et samarbejde med Hold Danmark Rent og deltager i møder om koordinering af strandkasser på kysterne. Kasserne fremmer frivillige indsatser om at opsamle opskyllet affald som ligger på strandene. Kasserne er en stor succes i de kommuner, som bruger dem. Sekretariatet skrev en udtalelse om

kommunernes brug af kystnære strandkasser til opsamling af marint affald i evalueringsrapporten 2021 fra Hold Danmark Ren.

Beredskabsforbundet

Interreg Baltic Sea Region projektet OIL SPILL, Beredskabsforbundet, Sydvestjysk Brandvæsen og Fanø Kommune inviterede til konference om internationalt samarbejde, oliespild og frivillighed. Sekretariatet deltog og repræsenterede KIMO med et telt og aktiviteter på havnen. Beredskabsmyndighederne afholdt en demonstration ved Nordby havn af deres muligheder for bekæmpelse af oliespild.

Miljøministeriet

KIMO Sekretariatet og formandskabet deltog i et "hils på møde" med Miljøministeriets fagpersonel. Det var et mulighed at skabe tættere kontakt og udveksle informationer. Fagligt, var det hovedsageligt en dialog om havstrategien og om KIMO's indsatsområder. Vi fremhævede KIMO Danmarks mærkesager såsom opskyllet tang og marint affald, næringsstofbelastning, skibsvrag og paraffin. KIMO's seneste internationale resolutioner blev også nævnte.

Der skal, som den sidste del af Danmarks Havstrategi II, udarbejdes et indsatsprogram. Miljøministeriet afholdt en workshop om indsatsprogrammet og KIMO var en af de interesseorganisationer, som blev inviteret til at bidrage til faglige diskussioner om de nye indsatser. Sekretariatet deltog i dialogen om indsatser for at reducere marint affald og for at fremme biodiversitet på havbunden. Miljøministeriet kontaktede sekretariatet efterfølgende for at få supplerende informationer og idéer.

Limfjordsrådet

Sekretariatet deltog i møder og en workshop organiseret af Limfjordsrådet, om "Masterplan for Limfjord - Limfjord i balance". Formålet var at drøfte muligheder og udfordringerne i arbejdet for at udvikle en Masterplan for Limfjorden. Kommunerne og organisationer med interesser i en sund udvikling i fjorden i den næste 20 års periode var inviteret til at bidrage til planen. Fem KIMO medlemskommuner har kyst i Limfjorden og er medlemmer af Limfjordsrådet. Limfjordsrådet ser arbejdet som en anledning til at sætte særlig fokus på, hvordan gode løsninger kan skabes i fællesskab.

OSPAR

KIMO Danmark deltog som observatør og repræsentant for KIMO International på to møder i OSPAR ekspertgruppen om marint affald.

OSPAR arbejder på den nye 10-års handlingsplan om indsatser for reduktion af marint affald i det nordøstlige Atlanterhav. KIMO Danmark deltog i den offentlige konsultation og ved online dialogmøder. Sekretariatet følger processen sammen med KIMO International. Vi kæmper for at sætte vores præg på handlingsplanen og få indarbejdet vores mærkesager i arbejdsindsatsen for det næste årti.

Ocean Plastic Forum

KIMO Danmark er medlem af Ocean Plastic Forum.

I Danmark er den cirkulære økonomi langsomt ved at komme op i omdrejninger. Flere projekter er igangsat af Ocean Plastic Forum.

KIMO deltog i et projekt i OPF regi. "Udstyr til plastrensning af strand & nærhav" med udvikling af en enhed til strandrensning er afsluttet og projektrapporterne findes her:

<https://www.epaper.dk/plastcenter/2020-afrapportering-dmn-1-1130-bnc--elektronisk/>

<https://www.epaper.dk/plastcenter/2021-appendiks-dmn1-0129-elektronisk/>

Præsentationer

KIMO Sekretariatet blev inviteret af Hold Danmark Rent til at afholde en præsentation for det nordiske strandrensningsnetværk. Sekretariatet fortalte om økonomiske fordele, som strandkasserne giver danske kystkommuner og at det var en simpel måde at fremme frivillige strandrensninger.

Sekretariatet afholdt en præsentation for en virtuel konference om akutte forureningshændelser i norden. Konferencen blev koordineret af Oslofjordens Friluftsråd. Tab af containere og spild af plast kugler i Nordsøen i 2021 forurenede mange strande i Norge. KIMO Danmark kunne berette om et udslip af plastik biomedier fra en laksefabrik i Hvide Sande, som har forurenede danske kyster i 2021 og indsatserne fra Ringkøbing-Skjern Kommune og virksomheden OmHu for at spore forureningen og rydde op.

KIMO International årsmøde og konference

Et fysisk årsmøde blev ikke gennemført på grund af rejserestriktionerne. Årsmødet blev til gengæld afholdt online den 8. oktober. Repræsentanter fra 9 danske medlemskommuner deltog i mødet. I forbindelse med årsmødet, præsenterede Sotenäs kommune i Sverige arbejde for cirkulær økonomi med opskyllet og opfisket affald som en ressource. Miljømyndigheden i Holland fortalte om forebyggelse af herreløst affald som kunne nå havet fra kyst og overfladevand. Tidligere borgmester på Fanø, Kjeld Nielsen, blev tildelt livslangt æresmedlemskab i KIMO International for sit arbejde både internationalt og nationalt for et renere havmiljø.

Projektarbejde

Aarhus Universitet og KIMO sekretariatet foretager overvågningsarbejde for Miljøstyrelsen (projekt 2019-2022). KIMO overvåger 2 vestjyske strande (Skagen og Nymindegab) og en ved Limfjorden (Aalborg). Alt affald opsamlet over en 100 meter strækning bliver kategoriseret og indberettet til OSPAR og til Miljøstyrelsen. KIMO Danmark foretog overvågning på de 3 strande om foråret, sommeren, og i efteråret.

Ekspertter fra Danmark og Tyskland i overvågning af affald på strande holdt et møde på Sylt i juni. Sekretariatet deltog og udvekslede information og erfaring for at forbedre standardiseringen og kvaliteten af overvågningsarbejdet.

Race for Oceans

Sekretariatet deltog som samarbejdspartner i Race for Oceans i Thorsminde i august. Øvrige aktiviteter og strandrensningerne blev annonceret på KIMO's social media.

Kystlotteriet

6 medlemskommuner deltog i Kystlotteriet i 2021: Esbjerg, Frederikshavn, Hjørring, Jammerbugt, Thisted og Varde. Vi indhentede 15 sponsorpræmier. Der var færre lodsedler returneret i 2021 end året før. En stor forbedring vil være at indføre elektroniske lodsedler i stedet for papir lodsedler. Det arbejder sekretariatet videre med i 2022.

<https://kystlotteriet.dk/>

Praktikant

Pernille Helsinghoff arbejdede som praktikant hos KIMO Danmark fra august frem til slutningen af oktober. Hun læser til Kandidat It. Web Communications Design på Syddansk Universitet i Kolding. Hendes fokus var KIMO Danmarks kommunikationsstrategi, primært med optimering af organisationens profil på de sociale medier. Vi afholdt møder med de fleste medlemskommuner og Pernille udarbejdede et katalog af relevante lokale historier fra medlemmerne. En social media kampagne, som sætter fokus på KIMO Danmarks medlemskommuner udvikles i 2022. KIMO Danmark søger om en ny praktikant til efterår 2022.

Vandreudstilling om marint affald

KIMO's vandreudstilling om marint affald var opstillet på Fanø Skole i starten af 2021. Ren Strand Fanø sætter fokus på opsamling af det opskyllede affald som havner på øens strande. Desværre mistede vi Peder Michélsen i sommeren 2021. Han stiftede organisationen og var en stor kapacitet bag initiativet.

Udstillingen flyttede fra Fanø til Naturkraft i Ringkøbing-Skjern Kommune fra maj – december 2021. Udstillingen tilpasses og gøres klar til et ophold i andre medlemskommuner i 2022.

Projekter i 2022

Sekretariatet har arbejdet for at sikre projekter og supplerende indtægter i 2022.

KIMO Danmark har fået tilskud fra HELCOM til at koordinere et projekt med fokus på omfanget af forurening fra festartikler såsom heliumballoner og forbrug af plastkonfetti i Østersøområdet.

KIMO Danmark hjalp virksomheden OmHu i Ringkøbing-Skjern Kommune med projektansøgning "Elsk dit Hav" i 2021. Projektet fik tilskud, men kunne ikke gennemføres i 2021. Det genoptages i 2022. Projektet transporterer skoleelever i kommunen ud til kysten for at deltage i strandrensning og læring om havet og havforurening. Sekretariatet bidrager med bistand og formidling af information om det opskyllede affald.

Vadehavssekretariatet har blandt andet KIMO Danmark som partner i et projekt om at samle interesseorganisationer og danne et netværk som kan drøfte bæredygtig skibsfart.

Sekretariatet modtager tilskud fra OSPAR for at skrive referatet fra møderne i det internationale arbejdsgruppe om marint affald.

Sekretariatet mødtes med østlige kommuner, som var interesseret i at danne en arbejdsgruppe om håndtering af opskyllet tang og andet biologisk materiel på kysterne. Vi arbejder videre på idéen om at danne en ERFA gruppe i 2022.

Strategiplan 2022-2026

Arbejdet er begyndt på KIMO Danmarks strategiplan 2022-2025. Udkast til den overordnede plan blev udarbejdet af sekretariatet og formandskabet og fremlagt bestyrelsen til kommentering. Den nye bestyrelse godkender den endelige strategiplan og arbejder videre med en handleplan for de kommende år.

Nøgletal 2021:

Indtægter: 830.215,50kr.

Udgifter: 787.593,39 kr.

Overskud: 42.622,11 kr.

Kassebeholdning: 779.399,34 kr.

Lidt om Kommunernes Internationale Miljøorganisation

KIMO er en international miljøorganisation for lokale myndigheder. KIMO repræsenterer medlemskommuner i interesseområdet, der er Nordsøen, det Irske Hav, dele af Nordatlanten og Østersøen. KIMO organisation fejrede sit 30 års jubilæum i 2020.

KIMO Danmark har i dag 18 Danske kommuner som medlem. Alle vestkystkommuner er medlem af KIMO. Medlemskabet udvides østpå og der er indtil videre 8 medlemmer på landets øvrige kyster.

KIMO International har medlemmer i en række lande, der inkluderer Storbritannien, Sverige, Norge, Danmark, Holland, Belgien og associerede medlemmer i Tyskland, Færøerne og Litauen. Der er nationale netværk i flere lande. KIMO International afholder 2 årlige bestyrelsesmøder og en årlig international generalforsamling og konference i et af de nationale netværk. Årskonferencen afholdes om efteråret.

Som medlemmer af KIMO har vi mange fælles interesseområder. Fiskeri, landbrug, turisme og fritidsaktiviteter er blot nogle af de vitale interesseområder for kystkommunerne. Vi er afhængige af disse, og de er tæt forbundet med kravet om et rent havmiljø.

KIMOs indflydelse gør sig gældende ved, at vi taler med alle kommunernes stemmer, når der skal fremføres en sag for den enkelte kommune eller flere kommuner, der uforskyldt står med et miljømæssigt problem.

Organisationen har et bredt international og national netværk og samarbejder blandt andet med NGO'er, nationale og internationale myndigheder, akvarier, museer og forskningsinstitutioner.

Karsten Filsø (Holstebro Kommune)

Formand for KIMO Danmark og tidligere præsident for KIMO International

Email: Karsten.filsoe@holstebro.dk / mobil: 5183 8234

Preben Friis-Hauge (Varde Kommune)

Næstformand for KIMO Danmark

Email: prfh@varde.dk / mobil: 6021 4544

Ryan Metcalfe, Koordinator for KIMO i Danmark

Sekretariat for KIMO Danmark

Varde Kommune, Bytoften 2, 6800 Varde

Telefon: 7994 7465 Mobil: 3036 0642

Email: kimodanmark@varde.dk og rydm@varde.dk

Web: <https://www.kimointernational.org/Denmark.aspx>

Twitter: @KimoDenmark